

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

VY FRÅN TRELLEBORG. — FOTO. BORGSTRÖMS ATELIER, TRELLEBORG.

14:DE ÅRG.

DEN 3 NOVEMBER 1912.

Nº 5

H. S. D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kliché: *Renof Silfverman*.

Cronqvist

Den 5 nästkommande december fyller förutvarande statsrådet Ernst Meyer i Stockholm sextioem år.

Ernst Fredrik Wilhelm Meyer är född den 5 december 1847 i Karlshamn. Föräldrarna voro grosshandlaren därstädes Carl Wilhelm Sigismund Meyer och hans maka, Carolina Dorotea Juliana Schröder. Efter att ha erhållit sin första undervisning vid Karlshamns allmänna läroverk sändes han till utlandet för att förvärfva sig en mera fullständig merka till utbildning, än Sverige vid denna tid förmådde bjuda. Han genomgick handelsinstitutet i Dresden och förvärfvade sig därefter kommersiell praktik genom anställning å olika handelskontor i utlandet, tills han 1870 återvände till fäderneslandet för att biträda i sin faders stora köpmansfirma, trävaruexporthuset Winberg & Meyer i Karlshamn, i hvilken han 1874 inträdde som delägare.

Ungefär samtidigt började hans långa och trogna arbete i det allmännas tjänst. Först genom deltagande i hemstadens förvaltning. I generationer har namnet Meyer varit förbundet med det täcka Blekingesamhällets utveckling och bädas välfärd har gått jämsides. Det har tillhört släkten att handhafva stadens affärer, och ingenting var naturligare än att Ernst Meyer, när han blef sin egen, kallades att i Karlshamn intaga den ena förtroendeposten efter den andra. Så kom det sig, att han tidigt vardt stadfullmäktiges ordförande och landstingsman samt i öfrigt erhöll hvarje representativt uppdrag, staden hade att bjuda och han själf var redo att mottaga. Han betalade — har det om honom med rätta sagts — med oegennyttigt arbete den skuld en gammal familj alltid kommer att stå i till det samhälle, där den lefvat, och borgarne i Karlshamn ha allt skäl att vara tacksamma mot honom som en mindre vanlig föresyn i hängifvenhet för hemstaden och i de dygder, som konstituera en patricier.

Det var emellertid bestämdt, att Ernst Meyer skulle kallas till större värf än de lokala.

Redan 1881 valdes han af Blekinge mindre stads valkrets till ledamot af andra kammaren, i hvilken egenskap han fungerade till och med 1885 års riksdag. Under denna tid tillhörde han den s. k. centern, som understödde 1883 års härordningsförslag. Själf verkade han bl. a. lifligt för antagande af de franska och spanska handelstraktaterna. Vid majriksdagen 1887 lät han åter välja sig — som frihandlarnes kandidat — just med särskild uppgift att verka för den sistnämnda traktatens förnyelse, för hvilken han ock inom bevillningsutskottet nedlade ett intresserat arbete. Någon större uppmärksamhet som politisk personlighet förvärfvade han dock icke, förr än han vid 1897 års riksdag för tredje gången tog plats i Andra kammaren. Landtmannapartiernas sammanslagning hade nu ägt rum, det nya folkpartiet var för radikalt för Meyers moderat-konservativa kynne, och så kom han att gå som vilde. Tack vare sin mångsidighet och sitt urbana sätt att häfda sina i mycket om öppen blick för tidens kraf vittnande, alltid själfständiga åsikter blef han icke därför utan inflytande. Redan vid 1897 års riksdag gjorde han sig bemärkt för sina vägande inlägg i debatten och vid den därpå följande insattes han trots sin prononceradt frihandelsvänliga ståndpunkt i bevillningsutskottet, hvilket han under fem riksdagar tillhörde. Härunder förvärfvade han sig ett stadgad rykte som en af Andra kammarens bästa talare. "Han har", hette det i en samtidig karaktäristik af honom, "den praktiske mannens *bon sens* och den bildade mannens töffining. Det ligger något franskt öfver honom.

Grunddraget i hans väsen är en öfverlägsen skepsis, men som inte uteslutar handlingskraft och *bon courage* — en högst angenäm sammansättning af egenskaper, som oftast träffas åtskilda. — Att stå ensam tyckes alldeles icke besvära honom, snarare skänker det honom nöje. Han ironiserar lätt däröfver. Vill man ta hans klara skäl, så är han glad; i motsatt fall ämnar han ej lägga det på sinnet; han har gjort hvad han kunnat och därmed punkt. — Lugnt och enkelt vädjar han till förstånd och rättrådighet; om inte det hjälper, så är felet åtminstone inte hans".

Den personliga popularitet och omtyckthet, Meyer sålunda förvärfvat, voro väl mäktigt bidragande orsaker till, att Erik Gustaf Boström vid bildandet af sin andra ministär vände sig till Karlshamn, när det gällde att finna en finansminister. Tgården var symbolisk som tecken till tullfrågans skrinläggande och väckte därigenom uppmärksamhet. Men det visade sig snart, att excellensen på Östanå denna gång som så ofta annars träffat det rätta vid sitt per sonval. Som finansminister hade Meyer annars lånt ifrån någon angenäm ställning: det gällde att skaffa statsverket de nya inkomster, som nödvändiggjorts genom 1901 års härordningsbeslut. Det var icke Meyers fel, att han kom att gå till eftervärlden som de många nya skatternas finansminister. Redan vid 1903 års riksdag genomdref han höjd brännvinstillverkningskatt, höjda finansstullar på vin och spirituosa samt de båda nya skatteformerna: punschkatt och maltskatt. Härtill kom vid 1905 års riksdag den betydelsefulla omläggning af sockerbeskattningen från material- till produktbeskattning, som tillförde staten högst ansenligt ökade inkomster af denna skattekölla utan allmänhetens ytterligare betugande. Trots dessa många nya skattekräf stod Meyer alltid på bästa fot med Andra kammaren. Då han föreslog en ny skattekölla, dolde han icke, att man inom kort kunde komma att behöfva en ny, och talade med själfironisk öfverlägsenhet om den "segerbana han beträdd". Det var en öppenhet, hvarmed han vann. — På sin förtjänstlista i öfrigt har Meyer vår nu gällande rusdryckslagstiftning, som i förhållande till den tidigare innebar ett stort framsteg.

Meyer var med 1905 och drogs därigenom in i den boströmska unionspolitikens bankrutt. Med öfriga kolleger drefs han af pliktkänsla med i den Ramstedtska ministären och fick med den del af ögonblickets dom, som dock säkerligen icke kommer att bli framtidens. När denna ministär gick, följde Meyer med.

Hans verksamhet i fosterlandets tjänst var därmed icke avslutad. Det är en offentlig hemlighet, att den nyinrättade, vid detta tidskede alldeles särskildt kräfvande svenska sändebudsposten i Kristiania erbjöds honom. Härför drog han sig af ekonomiska skäl. Men generalkonsulaten i Köpenhamn och Helsingfors har han båda skött på förordnanden under längre tider, då det visade sig svårt att därtill erhålla villiga lämpliga personer. 1907 återvände han till huvudstaden för öfvertagande af den ansvarsfulla posten som ordförande i Sveriges allmänna hypoteksbanksstyrelse. Å båda verksamhetsområdena hade han med sig erfarenheter från hemstaden: där hade han under långa tider varit engelsk vicekonsul och ledamot af styrelsen för Skånes enskilda banks kontor.

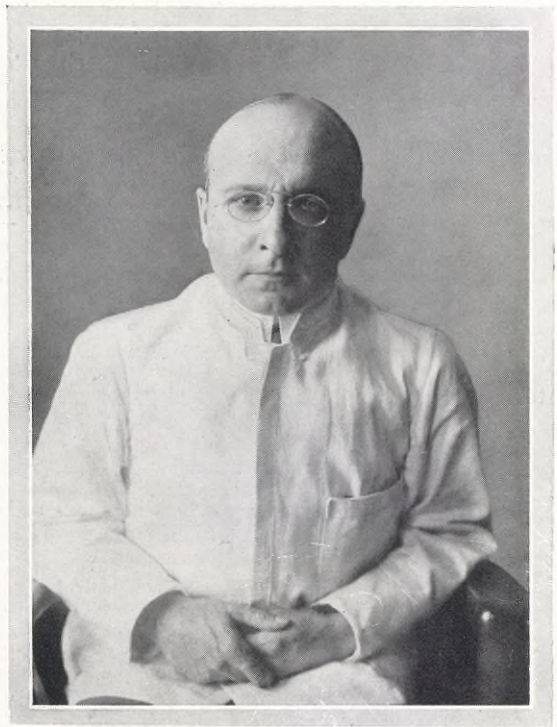
Försvagad syn har under senare år lagt hinder för Ernst Meyers arbetsifer. På sin sextiofemårsdag skall han få mottaga talrika vittnesbörd om medborgares tacksamhet för en alltid oegennyttig, alltid at det lifligaste intresse buren verksamhet i det allmännas tjänst.

Univ. Broderskapets och Teosofiska Samfundets ledare, besöker f. n. Sverige.

Katherine Tingley, är redan känd i Sverige från tvänne föregående besök här och genom uppsatser som varit synliga i våra tidningar af den kände skeppsredaren och fabrikanten konsul Hj. Wicander och den "flygande" tidningsmannen Carl Ramberg. Båda hafva fängslade skildrat det natursköna och i drift underbara Point Loma i Södra Californien, säte för den uppfostringsanstalt, kallad Raja Yoga College, samt för Universella Broderskapets och Teosofiska Samfundets organisation, för hvilka institutioner m:me Tingley är ledare och yttre hufvud.

Katherine Tingley intager en framskjuten ställning i Amerika för sin mångåriga humanitära verksamhet, för det lifliga intresse och den djupa medkänsla hon hyser för lidande människor i alla samhällsklasser. Hon har senast utfövat en synnerligen uppskattad verksamhet bland många af de i Amerika så kallade kvinnoklubbarne för olika ändamål, och hennes inlägg vid reformeringen af Amerikas fängelseväsen har uppskattats och be-

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Sjöversparre.

professor vid Rockefeller Institute, tilldelad årets medicinska Nobelpris.

undrats, hennes protest mot dödsstraffet har uppmärksamats.

Hon besöker Europas olika länder uti flera syften. Under sina resor håller hon offentliga föredrag när det kan lämpa sig öfver dagens brännande ämnen betraktade i teosofisk belysning. Hon framhåller den teosofiska åskådningen af lifvet som praktisk och ledande till en praktisk lösning där annat slår fel. På uppresan till Stockholm höll m:me T. två föredrag i Helsingborg, hon kommer att tala i huvudstaden och möjligen på några andra platser i Sverige. Reser sedan till Danmark, Holland, Tyskland, Italien, England.

Karolinska institutets lärarekollegium har tilldelat årets medicinska Nobelpris åt doktor Alexis Carrel vid Rockefellerinstitutet för medicinsk forskning i Newyork för hans epokgörande arbeten rörande kärlsutura, kärl- och organtransplantation.

Dr Carrel, en man i 40-årsåldern, är till börden fransman och sedan 1900 fäst vid Rockefellerinstitutet. Han är en af nutidens djärvaste kirurger och har lyckats med de mest vidunderliga kirurgiska experiment. Han har överflyttat hela organ (njurar, sköldkörtlar, mjältar o. a.) från ett djur till ett annat och äfven i ett fall fått ett ben från en hund att växa fast på en annan hund och blifva fullt brukbart.

Atelier Jonn, Malmö.

DEN NYINVIKDA STÅTLIGA K. F. U. M.-BYGGNADEN I MALMÖ.

Kliché: Bengt Sjöversparre.

DEN GAMLA FAMILJEBIBELN.

FÖR H. 8 D. AF SIGNE LAGERLÖW.

DET var kväll.

Lampan lyste därinne, och stjärnorna därutanför. Några strålade mot fönstrets nattblå grund — en stor opalgnistrande fixstjärna, omgifven af några små tysta hvita vassaller. De tycktes stå stilla i rymden därute, men på fönsterbågarna kunde man se att de långsamt — så långsamt — flyttade sig från ruta till ruta, och att tiden gick.

Därinne i lampans varmtgula ljuskrets satt den gamla. Framför henne låg bibeln — den stora gamla familjebibeln, som hon icke öppnat på år och dag. I kväll hade hon tagit fram den, med sina bräckliga händer lyft den från bokskåpet fram till bordet.

Det var så tyst därinne, ty den gamla var ensam. Rundt omkring henne stodo stora rum med många saker uti, man skymtade dem i mörkret genom dörrar och draperier, men alla voro tomma, så tomma och öfvergifna. De stodo lika tysta och stilla kring henne som vasallerna därute kring fixstjärnan.

Hon hade längtat att se i den gamla bibeln i kväll. Där stod allt i den — allt — allt.

Allt som varit hennes lif stod på de första bladen — stod där på några få rader — på tre fattiga sidor. Det var människolivets tre stora akter: födelsen, äktenskapet och döden.

Hon slog upp pärmen och det första hvita bladet, kom till andra sidan som var liksom ingångsporten till den heliga urkunden. "Befall Herranom din väg och hoppas uppå honom, han skall väl görat", stod där skrifvet öfverst på portalen liksom i bokstäfver af ljus. Det var den ljusa, hoppfulla förgården — bryggan mellan timlighet och evighet.

Hon vände ånyo ett blad och kom till nästa sida med ängeln under palmerna och alla böners ingångsord: "I Guds, Faders och Sons och den helige Andes namn, amen". Där började familjekronikan, hennes käras och hennes eget lif. Med en fin, spet-

sig stil stod där skrifna några namn och data — hennes makes namn och födelseår, hennes egna och deras barn. Hon såg och såg på de fattiga bokstäfverna, på de lakoniska siiffrorna, såg och såg tills år och tider med brokiga syner och händelser trädde fram.

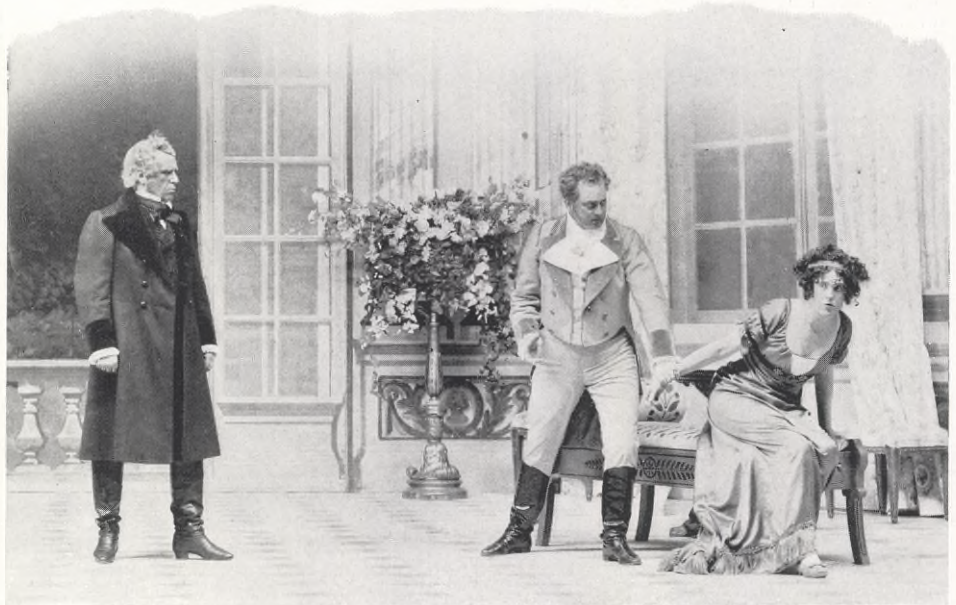
"Per Melcher Sundelin, född i Edinburgh d. 11 februari 1831", hade hennes make skrifvit med sin raska eleganta stil: ack, hon mindes så väl när det skedde — en söndagsafton i vintertid för många, många år sedan vid samma lampa som hon nu satt och läste vid. Hon hade suttit i soffan bredvid honom — nyfiken och intresserad, när han sedan skref dit hennes namn: "Maria Eleonora Sundelin, född Hammar, i Umeå d. 14 juli 1839".

Hon strök hastigt bort en tår, som skymde för hennes ögon, och en snyftning steg lätt, lik en suck, ur hennes bröst.

Sedan kommo flera namn. Med hvilken omsorg och stolthet var ej det nästa skrifvet: "Sonen Per Erik, född å Stilla Oceanen, ombord på barken "Aphrodite" d. 5 maj 1859".

Ja, hon mindes den färden, den långa, långa färden öfver oändliga haf det lyckliga första året, mindes som en liflig dröm främmande hamnar och språk — en främmande natur, tropisk och sällsam — en främmande stjärnhimmel med södra korsens högblå, exotiskt djupa hemisfär. Ensamma med hvarandra på det stora vackra fartyget, hade de dag för dag vuxit allt innerligare samman därute, den omgifvande ödsligheten hade liksom enat händerna fastare, den stora, djupa klarheten hade gjort hjärtana liksom vaknare för sin lycka. Likt ett par vildfåglar hade de färdats fram, vingte mot vingte, beredda att ofra allt för lifvet — och för hvarandra. Något tröttare hade hon blifvit mot slutet, när stunden nalkades — något stillsammare och allvarligare han. Hon såg honom ofta orolig gå och ordna med saker och ting och räkna ut, hur hjälpen skulle ske. Men när stunden verkligen kom — en stilla majnatt — gick allt som en hastig och besynnerlig dröm utan

K. Teatern i Stockholm har framfört sin första premiär för säsongen: Öfverste Chabert, af ett äfven utomlands ganska nytt och obekant kompositörsnamn. Operan bjöd på en del musikaliska öfverraskningar men knappast på nyheter; libretton med dess tvegitte och själfmord var föga intressant. Hvad man med glädje kunde konstatera var att vi i själfva verket f. n. äga goda operamöjligheter: det konstnärligt förträffliga sätt på hvilket denna led-samma opera framfördes, så med afseende å sång, orkester, spel och uppsättning, bevisar det. —

Efter fotografi.

K. TEATERNS SENASTE NYHET: "Öfverste Chabert" af H. W. von Waltershausen. Scen ur 2:dra akten: fr. v. öfverste Chabert (herr C. Lejdström), grefve Ferrand (herr Stockman), Rosina (fröken S. Rappe).

Kliché: Bengt Silfverqvist.

klart medvetande ja, utan att någon mer än hon visste hvad som skett, förrän fadern stod och höll den förstfödde i sina armar.

Hon måste le vid minnet af hur barnsligt stolt han varit, hur han nästa morgon burit den lille väl inpackad i filter upp på däck för att underbefäl och besättning skulle få se, hvilken passagerare natten fört ombord. Och hur de alla sedan, när hon strax kommit upp, firat henne på sitt enkla sätt med hälsningar och blicken några nyanser vördnadsfullare än annars.

Återigen smög en liten lycklig tår fram i ögonvrån och skymde bladet för hennes blick.

Det var så tyst därinne i rummet, så underbart rofult och stilla. Men tiden gick — tiden gick med uret därborta i hörnet — gick med händelsernas skyttel på bladen under hennes ögon — gick med hjärtats slag i hennes bröst — gick därute i stjärnornas långsamma framtågande genom en nattblå rymd.

Allt trädde så lefvande fram för den gamla — ett lyckligt rikt hem, hvarigenom tiden gått fram med nya lif, ny lycka och nya band. Där stod en hel liten trupp af namn under deras — fem stycken gossnamn. Främst och stoltast den förstföddes — därpå: — sonen Carl Melcher — sonen Axel — sonen Rudolf och sonen Magnus. Sedan var det slut.

Den gamla såg suckande upp och mötte stjärnan. Den gnistrade och lyste mot hennes skumma trötta ögon, briljerade i alla regnbågens färger mot hennes sorgsna blick. Se på mig! tycktes den säga — se uppåt bara, det ger frid.

Men den gamla förstod icke hennes språk. Suckande slog hon vidare och kom till bröllopsbladet. Det var rikt smyckadt med blommor och band och en medaljong af blommor bunden i hjärtform, hvari brud och brudgum stodo, han fästade ringen på hennes finger. Och i fina, fina tryckbokstäfver lästes å ömse sidor om medaljongen:

”Så pröva den dig evigt binda vill,
om hjärta också hjärta hörer till.”

Hvad det doftade af rosor och myrten från detta blad! Bröllopsföljen tågade fram, ljusa och luftiga under sång och musik, hvitklädda tärnor och högtidsklädda kavaljerer, damer i siden och sammet med plymer på sitt hår och leende gamla herrar utan någonting på sitt huvud. Och vid hans arm gick hon, en nittonårig brud, som kände sig som en sagans prinsessa, så strålande nytt var allt, så äfventyrligt och sällsamt. Hon mindes bara ett haf af ljus, genomglödgadt af leende ögon, blommor och musik. Men med ett slag förvandlades den ljusa bröllossalen — hästarnes hoivar s'ampade lyhördt mot hamnstadens tysta gator — ett illumneradt fartyg nere vid hamnen tog emot dem — vårnatten hvälfde öfver deras huvuden och snart bara hafvets blå tystnad, medan vinden spelade i de hvita seglen som buro dem likt vingar under deras långa, långa bröllofsfärd.

Så gick tiden igen, den stora jordvisaren hade trettio gånger löpt sin bana rundt, och ett annat bröllopsfölje tågade fram. Det var sonen Per Erik, sjöman såsom fadern, som förde bort sin brud. O, hvad det trampade af höga klackar och dansande skor, o, hvad det kändes underligt, när hennes moderliga förmånsrätt liksom tyst mäjades bort, trampades ned lik en skuggig blomma för lifvets nya och obarmhärtiga behof.

Nu var hon bland den mörka eftertruppen — långt därframme bland de skinande hvita, bland ungdomen och våren gick en annan brud vid en annan brudgums arm — hennes egen sons. Hen-

nes ögon hängde fast vid hans mörka vackra arsinke, följde honom långt, långt med moderns sällsamt på en gång välsignande och förebrående afskedsblick.

Och sedan kom ett annat följe — den näst yngste Rudolf, som såg ut som en liten blond hertig i sin bröllopsdräkt. Nu var man långt framme i tiden och bröllopet hölls modernt och kort och utan ceremonier. Det var efteråt som om det alls inte varit bröllop, tyckte de gamla, som voro vana vid mera grundlighet och ståt. En konfekt och några risgryn af dem som kastats vid taget, voro de enda minnen den gamla hade kvar — nej, en vacker blick och en lång slängkyss också, innan taget förde bort hennes käraste gosse — och hennes siste.

Darrande vände hon ånyo ett blad och kom till tredje sidan, den mörka och allvarliga som bar korsets symbol. Den doftade af granris, hvita liljor och mylla — klamp — klamp — klamp! låt det så doft, när hofvarna i skridt trampade den långa landsvägen framåt, som ledde utanför staden till den stora fridlysta grafgården. Så svart det var af sorgflor och höga hattar, af schabrak och svarta hästar. Och därinne i kapellet tonade orgeln i moll — tonade prästens ord i moll: ”Af jord est du kommen. Jord skall du åter varda...”

Så hade hon följt dem en för en — här kommo nästan alla namnen från första sidan igen, skrifna först med makens fina, spetsiga stil, som blifvit något osäkrare än i ungdomen. ”Sonen Carl Melcher“ stod där — ”sonen Magnus — sonen Axel“ — alla med svart kors.

Sedan hade handen hvilat sig, den fina pikturen syntes icke mera. Nu tog hennes egen stil vid, större än makens, öppnare och mera oöfvad.

”Per Melcher Sundelin“ stod det nästa skälfvande och liksom frågande namnet där med sitt kors. Den nya stilen liksom började en ny historia — en röst hade tystnat — en af kamraterna stupat — och den siste tog vid, lakoniskt berättande slutet.

Och sedan vardt där ett kort tomrum af år igen, och så kom nästan oläsligt, som en snyftning eller som ett rop: ”min gosse Rudolf, död vid en olyckshändelse d. 16 april 189—

Lampans låga sken så varmt och blidt ned på namnen af de döda, på det grekiska korsets ljusa trä, på kransen af lager och på de stora svarta bokstäfverna som buro såsom på ett banér sina segervisa ord: ”Saliga äro de döde, som i Herranom dö“ — — —

Tärarna runno sakta ned för den gamlas kinder — så stilla, bräcklig och fin satt hon där med händerna sammanknäppa öfver den heliga urkunden. Blicken föll ned på boken, men hennes tankar voro hos de döde, voro hos dem såsom i drömmen, där de döde lefva.

Hon kände sig såsom ett träd, från hvilket alla blad fallit och alla fåglar flyktat. Lifvet hade varit godt och stort, gifvit rikt och tagit mycket — o, hon längtade nu, hon hade längtat länge att stilla få öfverflyttas.

”Guds vilja mänskan bjuder, lär
att man från vännen kärast här
åtskiljas skall:
men må vi detta fatta rätt,
ja, fatta rätt: när Herren vännen
hämta låter
vi in i himlen träffas åter“

läste hennes läppar sakta, mumlande för sig själf den minnesvers hon ofta läst och många, många gånger läst om igen i sin stora ensamhet.

Därborta i hörnet gick tiden i det stora, höga uret — långsamt, långsamt — tick, tack... — däi-

(Forts. å sid. 80.)

Under ett krig i våra dagar aflösa händelserna hvarandra i rask följd, och det pågående Balkan-kriget utgör däruti intet undantag. Ja, underrättelserna om segrar och nederlag på de olika krigsskådeplatserna inträffa i så brokig mångfald och med så förvirrande motsägelser, att det är svårt att få en något så när klar föreställning om krigsläget och än svårare att åstadkomma en pålitlig och åskådlig sammanfattning af de viktigaste tilldragelserna.

Ett synes dock klart och påtagligt: Turkarne ha under den förlutna veckan på alla sidor trängts tillbaka, utom vid västra gränsen, där Montenegro hittills hejdats vid Skutari.

På östra krigsskådeplatsen ha bulgarerna med sin öst-armé (3:dje armén) efter energiskt genomförda strider och med stora uppoffringar lyckats bemäktiga sig Kirk-Kilisse och trängt sin fiende tillbaka till Bunar-Hisar, som ligger 50 km. sydost därom i riktning mot Konstantinopel. Turkarne synas dock hafva trupper kvar i den befästa linien Kirk-Kilisse—Adrianopel, då strider där ännu pågå. Bulgariska 1:sta armén har efter eröfringen af Mustapha-Pascha, som omkristnats till Ferdinandovo, kämpat sig fram till omedelbar närhet af det starkt befästa Adrianopel, och dess inneslutning lär, efter Ardaflodens öfvergång väster om staden och intagandet af yttersta forten vid Maray och Pascha Bunar, vara under utförande. Tyska tidningar tro sig veta, att den bulgariska krigsplanen på denna krigsskådeplats går ut på att endast med en mindre styrka binda betydande turkiska besättningstrupper här och utan att invänta resultatet af en långvarig belägring med huvudstyrkan öfver Kirk-Kilisse—Bunar-Hisar—Jeni-Köi söka tränga fram direkt mot Konstantinopel.

Om förhållandena här äro tämligen klara i sina huvuddrag, äro de så mycket mera invecklade på båda sidor den västra (norra) krigsskådeplatsen.

Som bekant ha de förenade bulgarisk-serbiska stridskrafterna här haft den svåra uppgiften sig förelagd att på skilda vägar genom pass på gränsbergen söka förena sig till gemensam aktion, allt inför ögonen på fienden. Tack vare

turkarnes försenade samling och uppmarsch på detta område, synes uppgiften ha lyckats förträffligt. Den bulgariska västarmén (2:dra armén) under Kertinscheff är med en del på frammarsch från passen vid Djuma utefter Struma-dalen mot Seres för att söka afskära förbindelserna mellan de turkiska härafdelningarna i Seres och Saloniki å ena sidan och Ysby å andra sidan, en uppgift som redan säges delvis hafva lyckats, med en annan del öfver Egri-Palanka inriktad mot Ysby för att där förena sig med serbiska 1:sta armén öfver Vranja och 2:dra armén öfver Prischtina. Af de senast ankommande uppseendeväckande telegrammen (den 27 okt.), hvilka förefalla trovärdiga och hvilka förmäla, att Ysby uppgifvits af turkarna utan strid synes denna uppgift ha lösts på ett glänsande sätt. Dessförinnan ha de serbisk-bulgariska arméerna haft heta strider att utkämpa vid Kumanovo och Prischtina. Turkarne ha dragit sig tillbaka mot Istip, där ett afgörande måste ske, om de skola replera på Monastir eller Saloniki. Sannolikt blir väl Monastir koncentrationsområdet, då Saloniki måste anses väl riskabelt, direkt hotadt som det är från söder af grekerna. De serbisk-bulgariska arméernas närmaste mål, Ysby, är alltså uppnådt.

Från montenegriska gränsen är egentligen intet nytt att förmäla. Ansträngningarna äro riktade på att bemäktiga sig, resp. försvara, Skutari. En del friskaror synas vara under bildande i Novibazarområdet, afsedda att förena sig med serbiska 3. armén, som väl är att anse som allmän reserv.

På södra krigsskådeplatsen ha grekerna öfver-

H. 8 D:s KARTA ÖFVER KRIGSSKÅDEPLATSEN. (Eftertryck förbjudes.)

Halfmånen = Turkiets trupper. Korset = De förbundnas trupper. B. 1; 2; 3; = Bulg. 1:a, 2:a, 3:e arméerna. S. 1; 2; 3; = Serb. 1:a, 2:a, 3:e arméerna. M = Montenegriner och malissorer (Kristna albaner). A = Arnauter (muham. albaner). G = Greker.

SVENSKT KÄRLEKSVÄRK FÖR HALFMÅNE OCH KORS: T. v.: Svenska koloniens damer i arbete på Svenska legationen i Konstantinopel till förmån för "Röda Halvmånen". — T. h.: Grekiska Röda Korsets hufvudkvarter i Athen: Villa Schliemann, dit 5 systrar från Röda Korset i Sverige afrest

raskat världen med vackra framgångar, i det de segrande framträngt öfver Serfidje (Servia) och Kozani och nu hota Saloniki. Gentemot dessa framgångar hafva senare underrättelser om nederlag vid nordvästra gränsen ingen betydelse, då det där sannolikt handlar om endast mindre styrkor. Grekerna sägas nämligen hafva blifvit tillbakadrifna öfver Artafloden.

Oaktadt mycket litet i allmänhet är känt om styrkeförhållandena på de olika krigsskådeplatserna, särskildt beträffande turkarne, hvilka lyckats i ovanligt hög grad hemlighålla såväl sin strategiska uppmarsch som samling af hufvudkrafterna efter nederlagen, skola vi, med hänvisning till närstående karta där de turkiska trupperna angifvas med halfmåne och de förbundnes med kors och resp. lands beynnelsebokstäver, försöka oss på ett angifvande af stridskrafternas fördelning. Denna måste helt naturligt blifva både schematisk och oviss.

Östra krigsskådeplatsen:

De förbundnas öfverbefälhafvare säges vara koning Ferdinand, som också är den bulgariska arméns högste chef med general Fitcheff såsom generalstabschef och verklig ledare. Den bulgariska 3. armén, innefattande bl. a. III—V och IX armékårerna och en kav.-fördelning, under general Dimitrieff, är det med all säkerhet som utkämpat de ärofulla striderna vid Kirk-Kilisse och nu är stadd på marsch mot Konstantinopel — 1. armén (föret angifven såsom 2) I, II, VI—VIII armékårerna och en serbisk kav.-fördelning, under general Ivanoff, har sannolikt fått afstå en del af sina trupper till 3. armén och står med resten utanför Adrianopel, där bindande betydande turkiska besättningstrupper. Dessa båda arméer sägas tillsammans räkna 250,000 man och 700 kanoner.

Den turkiska östarmén under Abdullah Pascha omfattande I—IV armékårerna och 95 bataljoner redif (landtvärns) trupper, är fördelad med omkr. 55,000 man i Adrianopel, 25,000 man på tillbakamarsch från Kirk-Kilisse och nu i Bunar-Hisar, 50,000 man i Dimotika samt hufvudstyrkan, omkr. 100,000 man vid Lüle-Burgas.

Norra (vestra) krigsskådeplatsen:

2. bulg. armén (föret angifven såsom 1.), bestående hufvudsakligen af reservtrupper, under general Kutinscheff, är i frammarsch med sin hufvudstyrka i Strumadalen och med en mindre styrka i Mestadalen mot Seres i ofvan angifvet syfte. Den serbiska 1. armén under kronprinsens befäl omkr. 60,000 man, synes ha förenats med 2. armén under general Stephanowitsch vid Yskyb. Den sist nämnda armén säges vara 30,000 man stark. I denna förening torde äfven en del af bulgariska 2. armén, som framgått öfver Egri-Palanka hafva deltagit. En 3. armé (lbar-arm.) säges söka förbindelse med Montenegro i Novi-Bazar.

Turkiska västarmén (Macedoniska armén), som är sammansatt af V—VII armékårerna och 65 redifbataljoner och står under befäl af general Mahmud Sheiket pascha, har hittills haft sina hufvudkrafter med omkring 40,000 man under Ali Nadir pascha i Strumadalen för att skydda järnvägsförbindelserna och med 100,000 man under Zekki pascha i linien Yskyb—Köpryb. Dessa senare ha nu efter förlusten af Yskyb dragits tillbaka i linien Köpryb—Istip med en sannolik koncentrering till Monastir som mål. Vidare höra till Västarmén omkring två divisioner mot Montenegro vid Skutari under Essad pascha, förstärkta med omkring 40,000 albanska frivilliga (arnauter) fördelade utefter Montenegros östra gräns.

Montenegro har sina trupper fördelade sålunda: Norra armén, befälhafvare general Vukotisch, i närheten af Plava; två arméer, general Martinovitsch med 20 bataljoner och general Lazovitsch med 18 bataljoner stridande om Skutari, hvarjämte prins Peter lär organiserat en del friskaror i de eröfrade delarna af Sandschaket omkring Berane och Bjelopolje.

På södra krigsskådeplatsen slutligen ha grekerna kämpat sig fram till linien Serfidje (Servia)—Kozani, därifrån de med fem divisioner, omkring 70,000 man, under kronprinsens befäl sannolikt äro på frammarsch mot Saloniki. En mindre styrka har blifvit tillbakaträngd öfver gränsloden Arta i nordväst.

Till skydd för Saloniki ha turkarne endast en svagare styrka af 30,000 man under Hassan Tashin pascha.

I denna sammanfattning äro flottorna alldeles lämnade ur räkningen, då man saknar något sånär tillförlitliga uppgifter om dem.

G. R.

SENASTE BALKAN-BILDER.

1. KONUNG FERDINAND AF BULGARIEN och general Savoff. — 2. NAZIM PASCHA (X) Turkiets krigsminister och arméns öfverbefälhåfvare. — 3. EN LITEN TURK, som just försökt anropa sultanen personligen om befrielse för en broder i hären, det enda familjestödet. Han lyckades ej, men behandlades väl och får hjälp. — 4. TURKISKA TRUPPER DEFILERA FÖR SULTANEN å Krigsministeriets gårdsplan den 14 okt. — 5. MANSKAP OCH HÄSTAR FRÅN MINDRE ASIEN. — 6. TRUPPLÄGER PÅ SERALJPLATSEN. — 7. TURKISKA KRIGSAEROPLAN. General Sheket Pascha (X). — 8. BULGARISKT ARTILLERI — 9. BULGARISKT KAVALLERI — 10. GREKISKA TRUPPER. — 11. SERBISKA TRUPPER passera Sofia på väg till krigsskådeplatsen. — 12. MONTENEGRINSKT BERGSARTILLERI. — EFTER ORIGINALFOTOGRAFIER.

GLIMTAR FRÅN KRIGSTRAKTERNA.

①

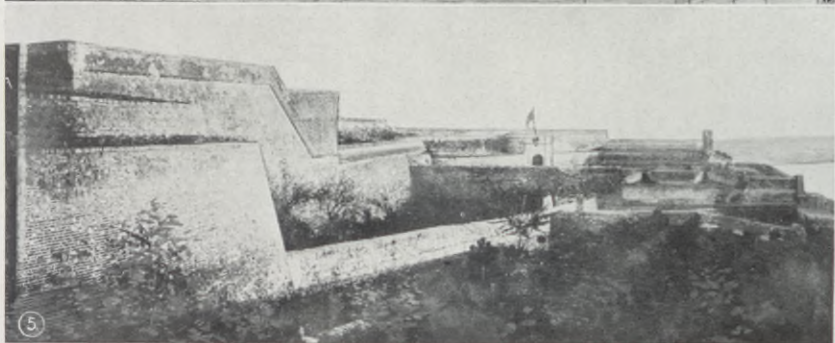
②

③

④

⑤

⑥

1. ETT TYPISKT BERGSPASS VID TURKISK-BULGARISKA GRÄNSEN. 2. KUSTENDIL, STAD VID TURK-BULG. GRÄNSEN, DER BULGARISKA OCH SERBISKA STYRKOR FÖRENADES. 3. YSKYB. 4. VARNA. 5. EN SIDA AF ADRIANOPELS FÄSTNING. 6. EN VIK AF SJÖN SKUTARI. Efter originalfotografier.

Kliche: Bengt Sjögrensparre.

PORTRÄTT AF DROTNING LOVISA ULRIKA af A. Pesne, skänkt till statens konstsamlingar af konsul H. A. son Johnson.

reterare i Stockholm, har efter nämnda tid ägnat sig åt skötseln af sina stora domäner men därbredvid funnit tid äfven för politiskt arbete, dels som författare, dels som medlem af preussiska herrehuset. Varm anhängare af den energiska tyska flottpolitiken anses han dock komma att eftersträfa en fredlig utveckling af Tysklands förhållande till England.

Den ordningstjänst som de svenska officerarne i Persien fått sig anförtrodd har visat sig vara förenad med mycket stor personlig risk. Så stod lifvet allvarligt på spel för major Borell och kapten Thorell vid det blodiga äfventyr de för någon tid sedan i trakten af Sirab hade med en persisk röfvarskara.

Efter fotografi. Kliche: Bengt Sjögrensparre. MAJOR E. M. V. BORELL vid persiska gendarmeriet, sårad vid ett röfvarneanfall.

Enröfvartrupp förföljdes. De båda svenska officerarne, som ensamma begifvit sig upp på en kulle för att rekognoscera, omsvärmades plötsligt af banditerna. En af röfvarne siktade bakifrån på kapten Thorell, men stupade i samma ögonblick för en kula ur major Borells karbin. Omedelbart därefter träffades major Borell af en kula i högra axeln och fick armen obrukbar. De båda svenskarne drogo sig tillbaka, ett par behjärtade persiska officerare skyndade till undsättning och lyfte upp major Borell på hans häst. Kapten Thorell, som sårats i handen af ett skott, fick hästen skjuten under sig. En annan häst fanns till hands, och återtaget till de egna trupperna anträdde. För att erhålla nödig vård måste major Borell föras ända till Teheran, en vägsträcka på trettio svenska mil. Trots den svåra blesstyren och den långa resans oerhörda strapatser är major Borells hälsostillstånd nu ganska godt och ett fullständigt tillfrisknande snart att vänta.

Statens Konstsamlingar ha i dagarne erhållit såsom gåfva af Konsul Helge Axelson Johnson ett värdefullt 1744 signeradt porträtt i olja af drottning Lovisa Ulrika, utförd af den franskfödde kungl. preussiske hofmalaren Antoine Pesne. Bilden, som inköptes ur privat ägo just då den höll på att gå ur landet, skall få sin plats å Drottningholms slott, som hittills saknat en representativ bild af den snillrika furstinna hvars minne är så intimt förknippadt med slottets historia.

Till Marschall v. Biebersteins efterträdare som tysk ambassadör i London har utnämnts Furst Lichnowsky.

Den nyutnämnda ambassadören, hvilken under åren 1884-1904 var verksam inom den tyska diplomaten, bl. a. som legationssek-

Efter porträtt.

Kliche: Bengt Sjögrensparre.

ALEXEI NIKOLAJEVITCH, Rysslands 8-årige tronföljare som varit utsatt för ett hotande sjukdomsfall

Rysslands tronföljare, kejsarparets ende son, Alexei Nikolajevitch hvilken under någon tid legat allvarligt sjuk, befinner sig nu på bättringsvägen. Den hemlighetsfullhet, hvori händelsen insvepts, har gifvit anledning till ett ittrigt ryktesmideri. Hvilken nu sjukdomens natur än må vara, säkert är att den kejsrerliga familjen eger allt deltagande i dessa pröfnings och ängslans dagar. Enligt en version skulle ett attentat föreligga.

Efter porträtt.

Kliche: Bengt Sjögrensparre.

FURST C. M. LICHNOWSKY, Tysklands nye ambassadör i Storbritannien.

Efter porträtt.

Kliche: Bengt Sjögrensparre.

KAPTEN E. F. THORELL vid persiska gendarmeriet.

Foto. Thorin, Åtvidaberg.
TRE STATSRÅD OCH LÄNETS HÖFDING SÅSOM
EXAMENSVITTNEN VID LANDTSKOLA.

Kliché: Bengt Sjöveersparre

En för en
landtskola helt
säkert enastå-
ende utmärkel-
se har kommit
Adelsnäs träd-
gårdsskola vid
Åtvidaberg till
del, i det att vid
en där den 22
okt. hållen exa-
men tre stats-
råd och en
landshöfding
voro närvaran-
de, nämligen
landshöfding
Trolle (1) stats-
råden Berg (2),
Alfr. Petersson
(3) och T.
Adelsvärd (4).

Examinator var skolans före-
ståndare, direktör E. Hjelm.

Finspongs nya ståtliga folkskolebyggnad invigdes den 21 okt. af statsrådet Fr. Berg, som i sitt därvid hållna tal berättade om sina minnen från Finspongs folkskola, där han varit icke blott lärjunge utan äfven, under åren 1869—72, biträdande lärare.

Foto. Winge, Norrköping.

INVIGNING AF FINSPONGS NYA FOLKSKOLEHUS.
Statsrådet och fru Berg (1), Godsägare A. Ekman å Mogård (2).

Kliché: Bengt Sjöveersparre

Hernösands stad har i dagarna invigt sitt nya folkskolepalats. Invigningen, vid hvilken voro närvarande representeranter för stadsfullmäktige, skolstyrelse och kyrkoråd samt andra särskildt inbjudna, förrättades af biskop E. F. Lönegren.

Den fullt modernt inredda, och för att möta framtida ökade kraf stort tilltagna skolbyggnaden rymmer 19 lärosalar förutom gymnastik-rit- och slöjdsalar, samlingsrum för lärarepersonal och skolstyrelse, badafdelning m. m. Till uppförande och inredning af skolhuset har stadsfullmäktige anslagit en summa af 206,000 kr.

Foto. Holmstedt. Hernösand. INVIGNING AF HERNÖSANDS FOLKSKOLA.

Kliché: Bengt Sjöveersparre

GRASSAGÅRDEN I STRÄNGNÄS, ett enastående medeltidsminne, som snart kommer att förisvinna och lämna plats för ett "modernt hus", därest ej stad eller stat träder emellan.

Den svenska likgiltigheten för fornminnesvärden, tyvärr så ofta konstaterad, har åter på ett beklagligt sätt kommit till uttryck, i det att Strängnäs stadsfullmäktige, enligt hvad en meddelare på platsen skriver till oss, prisgivit till rifning en af stadens äldsta borgaregårdar, den s. k. Grassagården, ett enastående medeltidsminne, högt värderadt af stadens befolkning och ett föremål för alla besökande främlingars stora beundran. Grassagården är byggd på 1500-talet eller möjligen ännu tidigare och består af sex röda träbyggnader, hvilka jämte höga plank omsluta en vid gårdsplan. Stående på sin ursprungliga grund, där de gamla backiga och krokiga medeltidsgatorna mötas, ger den en fullt verklighetstrogen bild af svunna tider, hvartill man icke på många ställen i vårt land kan finna ett motstycke. Gården, i enskild ägo, har erbjudits staden till inköp för 16,000 kr, men stadsfullmäktige, som funnit utgiften för stor, har, dock med knapp majoritet, afböjt anbudet. Och nu säljes Grassagården till en förut anmäld spekulant, som har för afsikt att riva de gamla husen för att på tomten uppföra en stor "modern" byggnad, hvilken genom sin stil kommer att på ett skärande sätt bryta af mot den ålderdomliga omgifningen. — Stadsfullmäktige, nyss så sparsamma, ha vidare beslutat att för 8 å 10 tusen kr. inköpa och för en knappast behöflig gatuanläggning låta riva en Grassagården motstående ålderlig byggnad, hvilken till-

sammans med Grassagården och ett intill liggande hus bilda en den mest tilltalande och stämmningsfulla medeltida stadsvy.

Med anledning af det förefallna har Södermanlands fornminnesförening satt alla krafter i rörelse för att söka rädda de hotade gamla byggnaderna och bevara dem åt eftervärlden. I saknad af penningmedel för inköp är det föga utsigt att föreningen skall lyckas härmed. Allt hvad man hittills vunnit är ett par veckors uppskof med påbörjandet af Grassagårdens rifning.

*

Till bild å sid. 71.

Svenska Röda korset har med anledning af Balkankriget och på begäran af grekiska kronprinsessan till Grekland afsändt en ambulans med fullständig förbands- och instrumentalutrustning. Personalen vid ambulansen utgöres af kirurgerna d:r Oscar Nordlander och d:r Torsten Rietz samt sjuksköterskorna i Röda korsets tjänst Hilma Trägårdh, Mascha Beskow, Elsa Andersson, Maria Pettersson och Ella Höök. Vid afresan från Stockholm hade vid järnvägsstationen infunnit sig utom anhöriga till de bortresande ett stort antal Röda kors-systrar för att säga farväl af kamraterna. Strax före tågets afgång tog någon upp psalmen "Vår Gud är oss en väldig borg". Allt flera röster stämde in och snart brusade sången mäktigt och stämmningsfullt ut öfver de församlade.

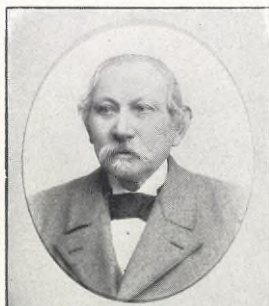

Efter fotografi.

Klucht Bengt Silfverparre.

DEN RYKTBARA GEJJERSLÖNNEN Å RANSÅTER, NYLIGEN FÅLD AF STORMEN.

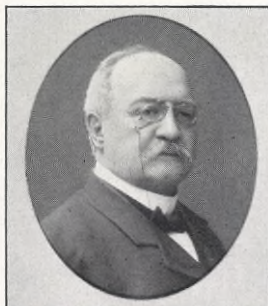
* Data å sista sidan.

C. G. STIERNCLOU-LILLIENBERG.
Godsegare. — Skedingsnäs. — 80 år 23 Okt.

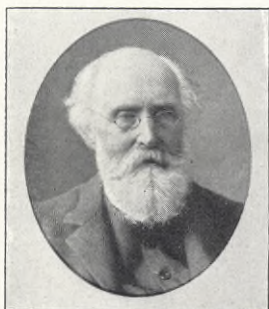
H. ÅBERG.
F. d. Tullkontr. V. Häradsh. Malmö. 75 år 25 Okt.*

K. A. LILJESKÖLD.
F. d. Häradshöfding. — Arvika. 75 år 26 Okt.*

K. J. A. GUSTAFSSON.
Godsägare. — Stensholm. 50 år 5 Nov.*

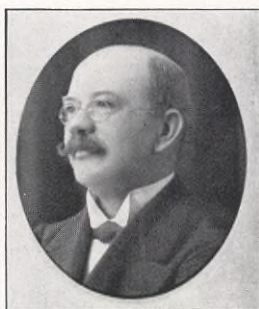
O. P. U. ARBORELIUS.
F. d. Professor. — Stockholm. 70 år 4 nov.*

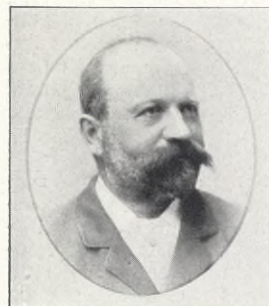
J. L. CULLBERG.
Kontr. prost. Kyrkoherde. Nygård. 60 år 31 Okt.

G. ÖHRSTEDT.
V. Komminister. Ordf. i Folkskolestyr. — stersund. 50 år 12 Okt.

N. J. BERGLUND.
Stadsläkare. — Skellefteå. 50 år 17 Okt.*

G. RETTIG.
Direktör. — Söderhamn. 70 år 19 Okt.*

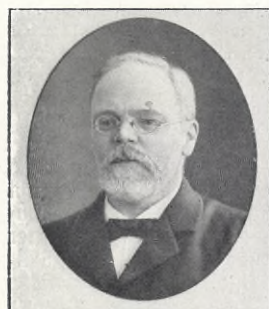
A. E. SALWÉN.
Direktör. — Grängesberg. 65 år 4 Nov.*

D. CARLSON.
Bankdirektör. — Gefle. 60 år 26 Okt.*

A. G. STRINDBERG.
Dir. jör Sthlms Flaggfabrik. Stockholm. 60 år 4 Nov.

J. V. SVENSSON.
Lektor. — Karlstad. 60 år 30 Okt.*

J. J. A. APPELÖF.
Professor. — Upsala. 55 år 2 Nov.*

A. E. WESTHOLM.
Lektor. — Falun. 50 år 20 Okt.*

C. NYSTRÖM.
Öfverlär. Förest. f. Tekn. Aftskol. — Grängesberg. 50 år 24 Okt.

* Data å nästa sida.

H. G. T. EKSTRÖM.
Öfverste. — Upsala.
60 år 18 Okt.*

G. H. SJÖQVIST.
Öfverste. — Borås.
60 år 18 Okt.*

B. O. C. MUNCK
Öfverste. — Malmö.
55 år 21 Okt.*

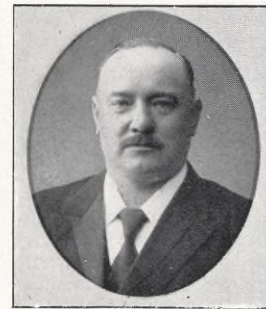
K. O. TOLL.
Öfverste. — Kristianstad.
50 år 2 Nov.*

A. J. E. SJÖSTRAND.
Häradshöfd. — Helsingborg.
60 år 28 Okt.*

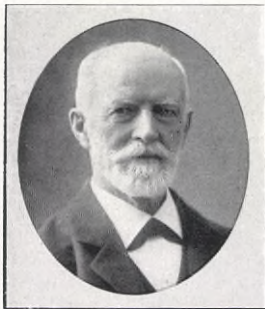
G. S. NEIGLICK.
Borgmästare. — Uddevalla.
50 år 4 Nov.*

L. P. AFZELIUS.
Landskamrer. — Halmstad.
50 år 22 Okt.

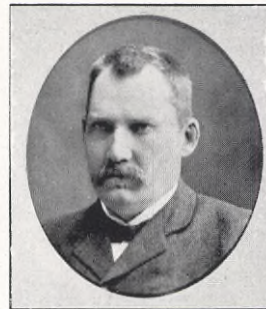
V. FRANZÉN.
Kapten. Kamrer v. Sanatoriet.
— Ulricehamn. 50 år 21 Okt

E. J. NORDENFELT †.
F. d. Kamrer. — Göteborg.
F. 35. † 21 Okt.*

C. G. E. SCHYLANDER †.
F. d. Tullförvaltare. — Sand-
byberg. F. 38. † 14 Okt.*

A. E. PETERSSON.
E. Provinsialläkare. — Ed.
F. 51. — † 20 Okt.

O. W. WAHLQUIST †.
Byrådirektör. — Stockholm.
F. 65. † 12 Okt.*

B. SAHLÉN †.
Häradssdomare. Landstingsm.
— Sollefteå. F. 30. † 14 Okt.

J. A. HAGMAN †.
F. d. Stationsinsp. — Köping.
F. 46. † 6 Okt.

G. JOHANSSON †.
Sjökapten. — Stockholm.
F. 46. † 14 Oktober.

G. A. JÖNSSON.
Handskfabrikör. Stadsfullm. —
Laholm. F. 50. † 15 Okt.

